

Domáci glasnik

Štev. 197

Lienz, torek 24. septembra 1946.

Leto 2.

ODMEVI NADŠKOFOVE ARETACIJE

VATIKAN IN ARETACIJA NADŠKOFA DR. STEPINCA: Agencija UP poroča iz Vatikana: Papež Pij XII. je poslal apostolskega nuncija msgr. Jožefa P. Hurleyja (to je ameriški škof, ki je bil imenovan za nuncija pri Titovi vladi, pa zadnje čase ni več prebival v Belgradu) v posebni misiji v Belgrad, da bolj natanko poizve o aretaciji zagrebškega nadškofa dr. Stepinca. Sveta Stolica se doslej o aretaciji zagrebškega nadškofa ni še uradno izrekla. V vatikanskih krogih pa je znano, da je msgr. Stepinac osebni prijatelj papeža Pija XII. Sveti oče je prepričan, da je docela nemogoče, da bi bil msgr. Stepinac kot vrhovni glavar katoliške cerkve v Jugoslaviji kakorkoli politično deloval.

V Ameriki pa je, kakor poročajo listi, bivši nadškofov tajnik dr. Lacković, ki zdaj v Ameriki živi kot begunec, ameriškim časnikarjem dal to-le izjavo:

"Skandal je, da z rožem, ki je vse svoje življenje človeštvu le dobro delal, tako nesramno ravnajo. - Jugoslovanske oblasti so s pomočjo svoje propagande umetno ustvarile obtožbo zoper hrvaškega škofa."

KAJ PRAVIJO AMERIKANCI! Vodja demokratske večine v poslanski zbornici Združenih držav John W. McCormack je v zbornici govoril o stališču Združenih držav do Titovega režima in njegove verske politike ter je dejal, "da ameriški narod nikdar ne bo privolil v tak mir, ki bi bil s popustljivostjo dosežen od despotizma." Nato je govoril, da se "vlade zahrbtno vojskujejo zoper vero", ter je opisoval kako so morili duhovnike in redovnice: "Maršal Tito in njegov režim si prizadevajo, da bi z izgovorom, češ da hočejo kaznovati kolaboracioniste, uničili moške in ženske, ki imajo na vesti le ta zločin, da v Boga verujejo. Amerika nikoli ne sme dopustiti, da bi jugoslovansko versko preganjanje uničilo svetovni mir."

VZNEMIRJENO JAVNO MNENJE V AMERIKI

Pariški list "Le Monde" popisuje, kakšno je javno v Ameriki ter med drugim tako-le pravi:

"Spor z Jugoslavijo, ki je sicer že končan še vedno v vsej ameriški javnosti dela mučen vtis. Smrt 5 ameriških letalcev na jugoslovanskih tleh je v Ameriki povzročila mnogo večje ogorčenje kakor pa bi ga bilo napravilo poročilo o tisočih mrtvih v Indiji ali na Kitajskem. In to ogorčenje ni od danes do jutri, marveč je stalno. To je razvidno že iz dnevnega tiska, zlasti tistega, ki Sovjetski Zvezi ni naklonjen. List "New York Times" prinaša članek, kjer pravi, da se je obojestranska napetost še povečala po znani veliki paradi 8. ameriške divizije na "Oranovi črti, ki je spominjala na parade rdeče armade v Moskvi."

Opazovalci, ki poznajo duševnost ameriške javnosti, pravijo, da tisk sicer piše tako po navodilih, ki jih dobiva iz zunanjega ministrstva, da pa verno izraža mnenje in usmerjenost ame-

riškega ljudstva samega. Pri tem ušibljejo, kaj je bilo tisto, kar je javno ameriško mnenje tako preokrenilo, saj je Amerika bila dovolj navdušena za Jugoslavijo ter je bila pripravljena podpirati njene zahteve. Vzrok tej silni spremembi vidijo poznavalci najprej v poslabšanih odnosih med Ameriko in Sovjetsko Zvezo. To se je vedno bolj vidno kazalo na vseh konferencah bodisi v Parizu bodisi v New Yorku! Potem pa je prišlo še tisto veliko razočaranje z UNO, Organizacijo Združenih Narodov. Ta se je pokazala za docela nesposobno, da bi uredila vsa politična vprašanja, ki na svetu čakajo rešitve. In teh ni tako malo. Mirovna konferenca v Parizu ne more nikamor naprej in doslej še ni storila prav nič pomembnega, da bi se Evropa pomirila in uredila. Nasprotno: Evropa je zdaj razdeljena v dvoje vplivnih področij, ki ju je ustvarila vojaška zasedba po končani vojski, ne pa mirovna konferenca.

Zato-pravijo opazovalci -- je čisto naravno, da javnost vidi pred seboj možnost nove vojske, ki pa se jim ne zdi še tako blizu, ki pa utegne izbruhniti kdaj v daljši prihodnjosti. Vsakdo pa pristavlja, da za trdno se kaj takega ne da povedati, ker je na svetu vse mogoče. "New York Times", ki piše o tem, pravi, da Amerika sicer govori o novi vojski, da pa se na njo ne pripravlja, ker vkljub vsemu še vedno sodi, da je vse to veliko nesporazumljenje med USA in SSSR ustvarjeno bolj umetno, in sicer po krivdi neiskusnih diplomatov. Te nesporazume bi bilo treba odpraviti samo tako, da bi se Truman in Stalin sešla ter se pomenila, nakar bi bil mir zagotovljen.

Ta članek lista "New York Times" izreka mnenje velike večine Amerikancev, ki sodijo, da bi edino le tak sestanek rešil mir. Res pa je, tako pravijo opazovalci, da bi bilo ameriško ljudstvo mnogo lažje sprijazniti z mislijo na vojsko z Rusijo kakor je bilo svoj čas za vojsko zoper Hitlerjevo Nemčijo.

Levičarski listi si sicer močno prizadevajo, da bi ameriško javno mnenje presukali v smislu Sovjetske Zveze. Toda to njihovo prizadevanje je silno težko, ker je Sovjetska Zveza potegnila pred svojo zasedbeno črto tako železen zastor, da zanj ni mogoče porledati. To vzbuja v ljudeh nezaupanje. To nezaupanje še pa stopnjuje v nasprotstvo, ko vidijo, kako neupoljiva je Sovjetska Zveza v vseh vprašanjih, kjer se je z ameriško zunanjo politiko treba kaj dogovoriti.

Močno vznemirja ameriško javnost tudi glasno in javno razkazovano prizadevanje sovjetske armade za novo orožje. Amerikanci so sicer prepričani, da ima Amerika v svojih rokah z atomsko bombo izvrstno obrambno orožje in da bo Amerika skrivnost tega orožja tudi znala varovati. Vendar na tihem se javnost le boji, ko bi Sovjetska Zveza imela res kaj še bolj učinkovitega.

Zato je v vseh slojih, zlasti pa med liberalno inteligenco začelo oglašati mnenje, naj bi se ustvarila svetovna vlada, ki bi edina mogla preprečiti grozeči novi spopad ter ljudstva na svetu obvarovati trajnega straha za mir. Zato se je že ustanovila družba, ki to misel razširja.

Sovjetski očitki Angliji in Ameriki

Moskovski list "Novoje Vremja" (Novi čas) je spet napadel Anglijo in Ameriko, češ da imata v "nesovražnih državah" svoje čete, kar povzroča vznemirjenje med narodi, ki bi radi ohranili mir. List med drugim tako-le piše:

"Medtem ko je Sovjetska Zveza svoje čete iz teh dežel umaknila, Britanci in Američani ravno nasprotno ravnajo. Mesto, da

bi svoje čete umaknili, so jih marsikje še pomnožili ter so po končani vojski zgradili celo nova letalska in pomorska oporišča. Tako ravnanje poostrejuje sedanji položaj ter je nevarno za mir.

Ko je Japonska kapitulirala, so se britanske in nizozemske čete izkrcale v Indoneziji, da razorože Japonce. Te britanske in holandske čete pa so ostale v deželi ter zdaj s silo uvajajo prejšnje kolonialno gospodarstvo. Velika Britanija je postavila posadilo armado 100.000 mož, ki jih podpirajo številni letalski in pionirski bojni oddelki. Z njimi natira 70 milijonov Indonezijcev, ki so naredili le ta greh, da se bore za svojo postavno pravico narodne neodvisnosti. Katero mednarodno delobilo daje Britancem pravico, da streljajo neoborožene Indonezijce?"

NOTRANJE TEŽAVE NA FRANCOŠKEM

Francoska četrta republika še zdaj nima ustave. Ustavni načrt, ki ga je pripravil general De Gaulle, je svojčas propadel, nakar se je De Gaulle umaknil s predsedniškega mesta. Nato je socijalistična-komunistična večina proti glasovom mlade republikanske stranke, katero sta bila ustanovila De Gaulle in pa sedanji ministerski predsednik Bidault, sprejela komunistično usmerjeno ustavo, katero pa je ljudsko glasovanje v Franciji zavrnelo. Sledile so nove volitve, ki pa se De Gaulle vanje ni več vmešaval, ker je izstopil iz političnega življenja. Pri volitvah je mlada republikanska stranka z Bidaultom na čelu dobila sicer večino, ki pa ni bila tolikšna, da bi bila mogla sama prevzeti vlado. Zato je morala vlado deliti s socialisti. Ker so pa socialisti bili povezani s komunisti, je tako nastala zopet vlada treh strank, kar je mladi republikanski stranki le škodovalo, ker ni mogla izvesti svojega popolnega programa. Predložila je svoj ustavni načrt, ki bi po njenih zamisli Francijo mogel notranje okrepiti. Toda ta načrt je precej omiljen z ozirom na rdeče zaveznike. In še ti predlogi so sprejeti s tako majhno večino, da jih prihodnje ljudsko glasovanje utegne spet zavreči.

Pri teh obravnavah gre v glavnem za to, kakšno moč naj dobi poleg poslanske zbornice druga zbornica, ki se imenuje republikanski svet, ter kaka pooblastila naj dobi predsednik republike in kako naj bo ta izvoljen. Levičarji so odločno zoper to, da bi predsednik republike kot državni poglavar imel kako večje oblast. Novo republikansko gibanje je spočetka vstrajalo pri tem, da bi težišče državne oblasti bilo v predsednikovih rokah. Zaradi kompromisa z levičarji, je morala Bidaultova stranka popuščati, tako da je še kazalo, da bo dosežen kompromis. Naenkrat pa je nastopilo novo stanje, ki utegne položaj nevarno zanotati.

Oglasil se je narob general De Gaulle, ki se doslej v politična vprašanja ni vtikal, ter je kot zasebnik, spregovoril ostro besedo zoper nameravano novo ustavo ter je hkrati podal svoja načela, kakšna naj bi bila nova ustava. General De Gaulle živi zdaj kot zasebnik, je brez oblasti in dostojanstva. V očeh francoskega naroda pa njegovo ime obdaja sij slave, ki si jo je bil pridobil kot voditelj francoskega osvobodilnega gibanja. In s tem moralnim kapitalom je zdaj general De Gaulle spet posegel v javno življenje. Medtem so njegovi pristaši ustanovili "gaullistično zvezo", ki zahteva, naj bi državni poglavar francoske republike imel res polno politično avtoriteto. Koliko je pri snovanju te zveze udeležen De Gaulle sam, ni znano.

Francoskim strankam je ta De Gaullov nastop močno neroden. Republikansko ljudsko gibanje je zdaj v zadreci, ker se ne upa

pred volivci, če bi bilo treba, nastopiti tudi proti De Gaulle. Tudi levičarske stranke se boje njegove imena, dasi De Gaulle sam v politiki ne nastopa. Pač pa so začele levičarske stranke De Gaulle bolj od strani prijemati in popisujejo zgodovino raznih francoskih generalov med njimi tudi Napoleona, ki je iz zmagovitega generala za francosko svobodo postal bonapartistični diktator. Sploh so francoski levičarji začeli sejati nezaupanje zoper politične generale. Vsi pa se sprašujejo, kakšne politične cilje ima De Gaulle in ugotovijo, ali ne bo ta mož enkrat še prevzel vloge "rešitelja domovine". Tako zdaj velika De Gaullova senca pada na politično življenje mlade IV. francoske republike in na njene zmedene ustavne boje.

= i =

SREČEN NAROD. Prav gotovo spadajo Eskimi med najbolj srečne ljudi na svetu, čeprav prebivajo v za nas strašni, z večnim ledom obdani deželi. Pojem "vojska" jim je sploh neznan in v njihovem jeziku ni nobene besede za to ljudsko morijo, tako da bi bilo težko tem naravnim otrokom govoriti o strašnih dogodkih današnjega sveta. Vzrok temu je lahko razumljiv: Eskimi niso nikdar - v kolikor se more zgodovinsko ugotoviti - imeli prilike, da bi se sprli s sosednimi narodi. - No, če se uresničijo vojaški načrti, ki jih zdaj delajo, bi v 3. svetovni vojski tudi Eskimi zvedeli, kaj je "kultura", ker bi severni ledeni kraji tudi postali bojišče.

ARETACIJA V BELGRADU. United Press poroča, da je bil 11. t.m. v Belgradu aretiran bivši predsednik bečunske jugoslovanske vlade Miša Trifunović, ki je načelnik Titu nasprotne radikalne stranke. Pri razpravi zoper Drago Mihajlovića je Trifunović nastopil kot priča v njegovo obrambo in je krepko zagovarjal Mihajlovićevo delovanje kakor tudi vseh drugih ministrov bečunske jugoslovanske vlade v Londonu.

CHURCHILLOVA SESTRICINA POJDE V SAMOSTAN. Piše se Clare Sheridan ter je v Angliji sloveča kiparka, časnikarica in pisateljica. Izdelala je že sama več kipov, ki so zasloveli po vsem svetu. Med njimi so tudi doprsni kipi Churchillovi, Gandesetletij in zadnjih let prav dijevi in Leninovi. Pred nekaj časa je Mrs. Sheridan prestopila v katoliško cerkev, zdaj pa namerava iti v samostan, in sicer pojde v red frančiškanskih sester.

AVSTRIJSKI MINISTER IN SLOVENSKI BEGUNCI.

Koroška organizacija avstrijske ljudske stranke, ki je nastala zdaj po vojni, je v soboto in nedeljo v Celovcu imela veliko zborovanje, na katerem je govoril tudi odlični tajnik Graf. Med drugim se je pečal tudi z vprašanjem tujcev v Avstriji, ki so v veliko breme vsej deželi, česar pa avstrijske oblasti ne morejo sprejeti, ker to ne spada v njihovo področje. Samo iz Nemčije došle nacisti, ki jih je na Koroškem mnogo, bodo poslali nazaj. Glede drugih moremo zaveznike le prositi, da bi bili kmalu rešenih teh nezaheljenih elementov." Nato je nadaljeval: "So pa izjeme. Pri tem mislim na tiste zamejske Avstrijce, ki so po 1.1918 izgubili avstrijsko državljanstvo, so v Avstriji rojeni in imajo sorodnike v Avstriji. Tukaj hočemo in tudi moremo nazaj dobiti dragocene delovne sile ter jim, če politično niso obremenjeni, dati tudi državljanstvo. Seveda se moramo tudi v tem držati avstrijske smeri. Prav lahko si namreč mislim, da bi bilo na primer na Koroškem mnogo bolj važno, dati državljanstvo pridnemu poljedelskemu ali ročnemu delavcu kakor pa politično nezanesljivemu akademiku. Sploh sem v vprašanju podelitve državljanstva teh misli: prej moreš dati kakor pa enemu akademiku ali polakademiku, ker so nam skušnje zadnjih let teh marsikaj pokazale."

PIŠEVSKA CENZURA v francoskem področju je za notranji promet odpravljena. Tudi ameriške in angleške zasedbene oblasti jo nameravajo odpraviti.